

FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation

Utdrag ur rapporten Tillståndet i världens skogar 2018, i korthet – The State of the World's Forests 2018 , In Brief; Forest pathways to sustainable development

Detta dokument publicerades ursprungligen på engelska av FN:s Livsmedels- och jordbruksorganisation. Dokumentet har översatts till svenska av Utrikesdepartementets språktjänst. Utrikesdepartementet ansvarar för kvaliteten på översättningen. I händelse av avvikelser gäller den engelska källtexten.

FÖRORD

För nästan tre år sedan enades världens ledare om att staka ut en väg mot en bättre, mer välmående framtid för vår planet och alla dess invånare. Agenda 2030 för hållbar utveckling, och dess 17 mål för hållbar utveckling, har kommit att bli det centrala ramverket för vägledning om utvecklingspolitik i länder i hela världen.

Med tanke på hur ambitiösa målen för hållbar utveckling är krävs en genomgripande förändring om vi ska lyckas avskaffa fattigdom och hunger, åstadkomma inkluderande tillväxt, minska ojämlikheter, bekämpa klimatförändringar och hållbart förvalta våra naturresurser.

De 17 hållbara målen består av 169 delmål samt 230 indikatorer som identifierats för att underlätta hur genomförandet ska mätas. Även om detta antal vid en första anblick kan framstå som överväldigande är agendan medvetet utformad så att målen är integrerade och odelbara. Nyckeln till genomförandet ligger i att förstå kopplingarna mellan olika mål och delmål.

2018 års utgåva av *The State of the World's Forests* vill bidra till just det genom att presentera ny information som tydliggör dessa kopplingar och ger en bättre förståelse för att policyer om skogar och träd berör mer än mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald för att därigenom bidra till uppnåendet av flera andra mål och delmål i Agenda 2030.

The State of the World's Forests 2018 innehåller detaljerade analyser som är avsedda att visa hur skogar och träd bidrar till 28 delmål knutna till 10 av målen för hållbar utveckling. Med hjälp av tematiska mått som sammanför tillgängliga faktaunderlag från ett brett spektrum av källor framträder en tydligare bild av den samlade effekt som skogar och träd har på många andra avgörande utvecklingsområden.

Vi har allt mer underlag som pekar på hur avgörande skogarna är för de allra fattigastes utkomstmöjligheter. Vi har en bättre förståelse av avvägningar och vi har även fått ett tydligare kvitto på att välmående och produktiva skogar är kritiska för ett hållbart jordbruk. Dessutom har vi bevis för den betydelse som skogar och träd har för vattenkvalitet, för bidrag till att möta framtida energibehov och för utformningen av hållbara välmående städer.

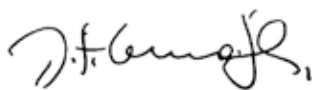
Fokus vid årets politiska högnivåforum låg främst på mål 15, men man tog även upp målen 6, 7, 11, 12 och 17. Presentationen av årets *The State of the World's Forests* kan därmed mycket lägligt bidra till att strukturera upplevelser och tankar om vilka åtgärder som måste vidtas och vilka partnerskap och samarbeten som måste formas för att förverkliga ambitionen med Agenda 2030.

Skogsgröna vägar för en hållbar utveckling kommer att stärkas i grunden av rättsliga ramar som erkänner och säkerställer lokalsamhällens och småbrukares rättigheter till tillgång till skogar och träd, genom att befästa möjliggörande förhållanden och skapa incitament för den privata sektorns engagemang i hållbarhetskapande åtgärder. Likaså inrymmer en genomgripande förändring av den informella sektorn stora möjligheter, både för de som förlitar sig på den för sina utkomstmöjligheter och vad gäller bredare ekonomiska, sociala och miljömässiga fördelar. I slutänden går det endast att utrota hunger och fattigdom och genomföra förändringen till en hållbar värld om fackministerier med ansvar för skog, jordbruk, landsbygdsutveckling och nationell utveckling koordinerar policyer inom regeringar.

Även om det idag finns mer fakta än någonsin tidigare om skogar och träd finns det fortfarande ett behov av djupare kunskap. Investeringar i effektivare övervakning på statlig och understatlig nivå kommer att bidra till ett mer heltäckande faktaunderlag som gör att beslutsfattarna att räkna på incitament, hantera avvägningar mellan sektorer och förbättra utformandet av åtgärder för skogar och livsmedelstrygghet.

För sjuttio år sedan avslutade FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) sin första utvärdering av världens skogsresurser. Då var den stora frågan om den framtida tillgången på trävara fortsatt skulle kunna tillgodose den globala efterfrågan. Sedan dess har vi allt mer kommit att förstå den vidare globala betydelsen av våra skogar och träd, vilket framgår i de senaste utgåvorna av FAO:s globala skogsutvärdering (*Global Forest Resources Assessment*). Som

ett komplement till FAO:s globala skogsutvärdering är *The State of the World's Forests 2018* en omfattande utvärdering av hur skogarna kvantitativt bidrar till de hållbara målen. Jag hoppas att du kommer att ha nytta av den.

José Graziano da Silva, Generaldirektör för FAO

HUVUDBUDSKAP

- **Om vi vill uppnå de globala målen krävs omedelbara åtgärder för att bevara planetens skogar.** Tiden håller på att ta slut för världens skogar och den totala skogsarealen minskar dag för dag. Genom att stoppa avskogningen, förvalta skogar hållbart, återställa utarmade skogar och öka den totala skogsarealen i världen kan vi undvika potentiellt skadliga konsekvenser för vår planet och dess invånare. Regeringar behöver verka för ett tillvägagångssätt som ser till helheten och som främjar fördelarna med skogar och träd och som inbegriper alla intressenter.
- **Skogar och träd har förgreningar till många av de hållbara målen.** Inverkan från skogar och träd når långt längre än mål 15 och de bidrar till uppnåendet av flera mål och delmål i Agenda 2030 genom allt från motverkan av fattigdom och hunger till begränsning av klimatförändringarna och till bevarande av den biologiska mångfalden. En hållbar skogsförvaltning ger fördelar för såväl stads- som landsbygdssamhällen och är avgörande för en välmående och produktiv planet i framtiden. Strategier för att uppnå de hållbara målen bör beakta kopplingar till skogar och träd.
- **Det är dags att vi inser att livsmedelstrygghet, jordbruk och skogsbruk inte längre kan behandlas enskilt.** Ett hållbart jordbruk behöver skogar som är välmående och produktiva. Skogar och träd försör miljontals människor med mat, energi och inkomster, och de utgör ett skyddsnät under svåra tider. För att kunna förverkliga den historiska ambitionen att avskaffa hunger och fattigdom måste fackministerier säkerställa samstämmiga policyer inom regeringar genom integrerade strategier och balanserade avvägningar. I framtiden kommer att det att krävas integrerade åtgärder om skogar, jordbruk, livsmedel, markanvändning, landsbygdsutveckling och nationell utveckling för att Agenda 2030 ska kunna förverkligas.
- **För att nå de som ligger längst efter måste vi välja de skogsgröna vägarna och ge inflytande åt förändringens krafter.** Ungefär 40 procent av de som lever i extrem fattigdom på landsbygden – cirka 250 miljoner människor – lever i skogar eller på

savanner. Policyer för att säkra nyttjanderätter för de fattiga och sårbara, inbegripet ursprungsbefolkningar, jordbrukare som inte äger den mark de brukar, kvinnor på landsbygden och ungdomar, skulle nå långt för att avskaffa fattigdomen och den osäkra livsmedelsförsörjningen. Investeringar i dessa förändringens krafter kommer att stimulera entreprenörskap och en hållbar skogsförvaltning.

- **Förvaltning av landskap skapar en hållbar balans.** Att föda en växande världsbefolkning och samtidigt vårda vår planet kräver metoder för att förvalta landskapet för skydd och hållbart nyttjande av livsviktiga ekosystemtjänster, upprätthållande av utkomstmöjligheter och åtgärder för att möta utmaningarna med livsmedelstrygghet, samtidigt som man sörjer för anpassning till klimatförändringarnas effekter. Att integrera landskapsförvaltning i nationella strategier och utvecklingsprioriteringar är en del i arbetet med att skapa framtidens skogar.
- **Sammanhängande policyramverk uppmuntrar till partnerskap och intressenternas engagemang i skogarna.** För att integrera skogarna i strategier för hållbar utveckling krävs effektiva partnerskap och engagemang från den privata sektorn. Det krävs möjliggörande förhållanden som inbegriper tydliga rättsliga ramar, samhällsengagemang och samstämmiga policyåtgärder som balanserar intressenternas intressen. Policyer måste vara inriktade på att ge företag och mindre producenter incitament till hållbar skogsförvaltning, ta itu med potentiella investeringshinder och ta bort drivkrafter bakom kalhuggning av skog. Företagens ansvar för noll avskogning är centralt.
- **Städer behöver träd för att må bra.** Med tanke på den ökande urbaniseringen är träd, parker och skogar ett måste för de som planerar framtidens hållbara städer och stadsnära områden. Globalt sett bor det fler människor i stadsområden än på landsbygden och grönska är avgörande för stadsbefolkningens välbefinnande genom att den avlägsnar föroreningar, erbjuder skugga och bidrar till ett stort antal hälsofördelar. Träd och grönområden i stadsområden förknippas även med minskad brottslighet och barnfetma, vilket tydligt visar hur skogar och träd är kopplade till flera av målen i Agenda 2030.
- **Faktaunderlag är avgörande för ett erkännande av skogarnas sanna värde inom Agenda 2030.** Genom att investera i övervakning på statlig och understatlig nivå får regeringar en tydligare bild av de sociala, ekonomiska och miljömässiga effekter som skogar och träd har inom ramen för målen för hållbar utveckling som helhet. Den här informationen kommer att vara avgörande för att räkna på incitament och hantera avvägningar mellan sektorer, forma initiativ för skogar och tryggad livsmedelsförsörjning, avpassa sociala skyddsnät, investera i teknik och innovation och fastställa hur mycket stöd som olika ekonomiska sektorer behöver.

SAMMANFATTNING

- Agenda 2030 för hållbar utveckling är ett åtagande från länder om att ta itu med de komplexa utmaningar som vi står inför – från att avskaffa fattigdom och hunger och bekämpa klimatförändringarna till att skapa motståndskraftiga samhällen, åstadkomma en inkluderande tillväxt och hållbart förvalta jordens naturresurser. I de 17 målen för hållbar utveckling och dess 169 delmål och 230 indikatorer fastställs specifika mål som länderna ska ha uppnått inom en angiven tidsperiod, med periodvisa uppföljningar för att mäta framsteg. De är allmängiltiga och manar till deltagandebaserade helhetslösningar som sammanför alla och inte lämnar någon på efterkälken.
- Det är regeringarna som avgör hur nationella åtgärder på bästa sätt ska vidtas för att åstadkomma en genomgripande förändring, och därför innehåller *The State of the World's Forests 2018* en analys av vilken roll som skogar och träd, och de människor som nyttjar dem och förvaltar dem, kan ha som bidrag till ländernas arbete med att uppnå sina mål och skapa en ljusare framtid. I *The State of the World's Forests 2018* belyses de djupgående kopplingarna mellan skogarna och många av målen och delmålen i Agenda 2030, vilket gör att beslutsfattare kan hitta rätt balans när det gäller åtgärder, investeringar och partnerskap som är inriktade på tryggad livsmedelsförsörjning, fattigdomsbekämpning, ekologisk miljövard och, i slutändan, finna vägar mot en hållbar utveckling.
- **Skogarna och träden är livsviktiga för både människorna och planeten genom att de understödjer utkomstmöjligheter, ger oss ren luft och rent vatten, bevarar den biologiska mångfalden och bidrar till motåtgärder mot klimatförändringarna.** För över en miljard människor är skogarna en källa till mat, läkemedel och bränsle. Skogarna bidrar till motåtgärder mot klimatförändringarna och till skydd av mark och vatten, innehåller mer än en tredjedel av världens landbaserade biologiska mångfald tillhandahåller många produkter och tjänster som bidrar till den socioekonomiska utvecklingen och är dessutom särskilt viktiga för de hundratals miljoner människor som bor på landsbygden, däribland många av världens fattigaste.
- Världens befolkning beräknas dock år 2050 ha ökat från dagens cirka 7,6 miljarder människor till närmare 10 miljarder. Motsvarande globala efterfrågan på livsmedel – som beräknas öka med 50 procent under denna period – skapar ett enormt tryck på hur vi använder produktiv mark, särskilt i utvecklingsländer där den överväldigande majoriteten av världens fler än 800 miljoner hungriga och fattiga är koncentrerad. Avskogningen, som främst orsakas av att skogsmark omvandlas till mark för jordbruk och djuruppfödning, hotar inte bara utkomstmöjligheterna för skogsarbetare, skogssamhällen och

ursprungsbefolkningar utan även livets variationsrikedom på vår planet. Förändrad markanvändning resulterar i förlust av värdefulla livsmiljöer, markförstöring, jorderosion, mindre rent vatten och utsläpp av koldioxid i atmosfären. **En av vår tids stora utmaningar är hur vi ska öka jordbruksproduktionen och förbättra livsmedelstryggheten utan att minska skogsarealen.**

RUTA 8 ICKE-TRÄBASERADE SKOGSPRODUKTER SKAPAR NÄRINGSMÄSSIG MÅNGFALD

En undersökning om hur icke odlade livsmedel från skogen bidrar till kosthållningen på 37 platser i 24 tropiska länder gav vid handen att mer än hälften av de hushåll som ingick i urvalet samlade in livsmedel från skogen för egen konsumtion. På 13 platser var andelen fisk och kött där skogen var källa högre än andelen från tamboskap och vattenbruk. På 11 platser fick hushållen en högre andel frukt, bär och grönsaker från skogen än från jordbruket. Där livsmedel från skogen konsumeras i större mängder bidrar de i betydande utsträckning till en tillräcklig kost (Rowland m.fl., 2017).

I Kamerun tillför frukter och bär från skogen viktiga makro- och mikronäringsämnen som annars saknas i landsbygdsbefolkningens kost. Exempelvis kan 200 gram av frukten från moabiträdet (*Baillonella toxisperma*) eller 200 gram nötter från trädet *Pentaclethra macrophylla* ge ett barn i åldern ett till tre år 100 procent av dagsbehovet av järn och zink (Fungo m.fl., 2015), och det finns en statistiskt signifikant positiv koppling mellan trädäckning och en varierad kost bland barn i samhällen i 21 länder i Afrika (Ickowitz m.fl., 2014). Skogslarver bidrar till lokala dieter då de är vanliga i många delar av världen. De har en högre protein- och fetthalt än kött eller fisk och ger mer energi per enhet.

Forskningsresultat från Bangui i Centralafrikanska republiken visade att 100 gram kokta insekter ger mer än 100 procent av befolkningens dagsbehov av vitaminer och mineraler (Durst m.fl., 2010). Likaså visade en studie som gjordes i fyra byar i Gabon att livsmedel från skogen bidrar med 82 procent av proteinet, 36 procent av den sammanlagda mängden vitamin A och 20 procent av järnet (Blany m.fl., 2009).

RUTA 15 VATTEN I TORRMARKER – SKOGENS ROLL FÖR TRYGGAD VATTENFÖRSÖRJNING

Mer än en tredjedel av jordens befolkning lever i torrmarker och dessa torrmarker utgör 35 procent av den globala landarealen. Dessa människor är beroende av torrskogar och träd utanför skogen för livsmedelstrygghet, utkomst och tryggad vattenförsörjning. Korrekt förvaltning – inbegripet återplantering och återställande – av torrmarker som också tar hänsyn till hur trädäckningen påverkar vattenförhållandena kan därför ge stora fördelar för miljarder människor.

Inhemska träd utspridda över det 350 miljoner hektar stora området med torrmark i Afrika fungerar som "vattenansamlare" i landskapet och bidrar till en förbättrad vattenlagringskapacitet och grundvattenbildning i marken. I fallstudien som presenteras i kapitel 3 noteras att Burkina Faso är känsligt för torka, och en nyligen genomförd studie om skogsjordbruk i landet visade att markinfiltrationen under det dominerande sheasmörträdet (*Vitellaria paradoxa*) var fem gånger högre än i öppna områden. Mer andra ord trängde mer regnvatten ned i marken än vad som rann bort som ytvatten.

Eftersom regnfallen i de semiarida tropikerna är intensiva men korta, uppskattas det att ytvattenavrinning om träd saknades skulle inträffa på minst 71 procent av ytan, vilket skulle leda till markerosion och markförstörelse.

Dessa trädssystem i torrmarker är väl anpassade till torra förhållanden och utnyttjar maximalt den lilla nederbörd som finns tillgå. Rotsystemen är dessutom väl utvecklade vilket förbättrar grundvattenbildningen genom kanaliserade flöden, en process där vatten flödar genom större porer som rötter och markfauna skapat i jorden. Träden minskar även vattenförlusten från avdunstning från marken och håller jorden välmående genom att minska erosionen och tillföra näringsämnen genom lövavfall och organiskt material.

Trädtäthet, krontäckning och trädens geografiska fördelning i torrmarker är centrala faktorer som påverkar vattenförhållandena. Balansen mellan trädens positiva effekter (högre infiltration och kanaliserade flöden) och negativa effekter (högre evapotranspiration) måste beaktas vid förvaltningen av dem genom lämpliga tekniker som gallring och beskärning. I det här fallet konstaterades att 5–10 procents trädäckning ökade vattentillgången.

KÄLLA: Tobella, 2014; Ilstedt m.fl., 2016.

Faktaunderlag är avgörande för att öppna upp de skogsgröna vägarna mot en hållbar utveckling. Även om det är allmänt känt vad skogar och träd betyder för en frisk och välmående planet är betydelsen kanske mer djuprotad än vad många föreställer sig. I mars 2016 enades FN:s statistikkommission om de 230 indikatorerna i Agenda 2030, som är framtagna för att hjälpa länder att mäta sina framsteg mot att uppnå målen, lära sig av sina erfarenheter och skapa sig en förståelse av vilka områden som ska prioriteras och få anslag. Flera indikatorer inom ramen för mål 15 är inriktade på skogar, i form av övervakning av skogsmark och av andelen skog som förvaltas hållbart. I den globala skogsutvärderingen, som samordnas av FAO, konstateras att skogsarealen i världen minskade från 31,6 procent av den totala landarealen till 30,6 procent mellan 1990 och 2015, men att minskningstakten under senare år har dämpats.

Det finns kvantitativa bevis för att skogar förvaltas mer hållbart och att skogar och träd bidrar till uppnåendet av mål för hållbar utveckling som berör utkomstmöjligheter och livsmedelstrygghet för fattiga som lever på landsbygden, tillgång till ekonomiskt överkomlig energi, hållbar ekonomisk tillväxt och sysselsättning (i den formella sektorn), hållbar konsumtion och produktion, begränsning av klimatförändringarna samt en hållbar skogsförvaltning.

Man hittar ofta de människor som lever under de svåraste levnadsförhållandena i områden i och i närheten till skogar. Många av världens fattiga på landsbygden är beroende av levande skogar och träd för utkomstmöjligheter och livsmedelstrygghet. Fakta pekar på att ungefär 40 procent av de som lever i extrem fattigdom på landsbygden – cirka 250 miljoner människor – lever i skogar eller på savanner. Tillgång till produkter, varor och tjänster från skogen är avgörande för de fattigaste hushållens utkomstmöjligheter och motståndskraft, och den tillgången fungerar som ett skyddsnät i svåra tider. Vissa studier tyder på att skogar och träd kan stå för cirka 20 procent av landsbygdshushållens inkomst i utvecklingsländer, både genom kontanta inkomster och genom tillgodosedda husbehov. Uppskattningsvis var femte människa i världen får mat, inkomst och näringsmässig mångfald från icke-träbaserade skogsprodukter, och det gäller särskilt kvinnor, barn, jordbrukare som inte äger den mark de brukar och andra som lever under utsatta förhållanden.

FIGUR 24 SKOGSMARK SOM EN DEL AV DEN TOTALA LANDAREALEN 1990, 2010 OCH 2015

Se diagrammet i engelska versionen på sidan 12 under följande länk:

<http://www.fao.org/publications/sofo/en/>

FIGUR 26 FRAMSTEG MOT HÅLLBAR SKOGSFÖRVALTNING FÖR RESPEKTIVE INDIKATOR AV INDIKATOR 15.2.1, EFTER REGIONAL GRUPP FÖR MÅLEN OM HÅLLBAR UTVECKLING

Se diagrammet i engelska versionen på sidan 13 under följande länk:

<http://www.fao.org/publications/sofo/en/>

TABELL 1 FÖRDELNINGEN AV LANDSBYGDSBEFOLKNINGEN SOM LEVER PÅ MINDRE ÄN 1,25 USD PER DAG OCH SOM BOR I ELLER VID TROPISKA SKOGAR OCH SAVANNER

Se diagrammet i engelska versionen på sidan 14 under följande länk:

<http://www.fao.org/publications/sofo/en/>

Vattenkvalitet är direkt kopplat till skogsförvaltning och avgörande för människors hälsa och liv, både i stad och på landsbygd. Förändringar i marktäckning, markanvändning och markförvaltning får allvarliga konsekvenser för ett lands vattenförsörjning. Tre fjärdedelar av världens tillgängliga sötvatten kommer från avrinningsområden i skogar, men forskning visar att 40 procent av världens 230 stora

avrinningsområden har förlorat mer än hälften av sin ursprungliga trädtäckning. Trots detta har skogsarealen som förvaltas för markskydd och uthållig vattenhushållning ökat globalt under de senaste 25 åren, och under 2015 förvaltades en fjärdedel av alla skogar med markskydd och/eller uthållig vattenhushållning som mål.

Genom att modernisera den traditionella träenergisektorn går det att förbättra utkomstmöjligheterna, skapa hållbara värdekedjor och frigöra resurser för investeringar i hållbar skogsförvaltning. En av de bästa illustrationerna av skogens potential är kanske det faktum att träd kan växa upp igen. Omkring en tredjedel av världens befolkning, eller cirka 2,4 miljarder människor, använder ved för grundläggande energitjänster, t.ex. matlagning, uppvärmning och vattenkokning. Totalt sett står skogen för cirka 40 procent av den sammanlagda mängden förnybar energi i form av brännved, vilket är lika mycket som solenergi, vattenkraft och vindkraft kombinerat. Fokus måste nu ligga på att producera brännved på ett mer hållbart sätt för att minska skogsförstörelsen och på ett renare och effektivare sätt för att förbättra hälsan för miljontals människor, och då särskilt kvinnor och barn.

Världens motåtgärder mot klimatförändringarna, vad gäller anpassning, begränsning och klimatreiliens, behöver fokusera mer på skogarna. Parisavtalet från 2015 framhäver att skogar och träd spelar en central roll för att reglera ansamlingen av växthusgaser i atmosfären. De fungerar som kolsänkor och absorberar varje år motsvarande ungefär 2 miljarder ton koldioxid. Efter förbränning av fossila bränslen är avskogning den näst största orsaken till klimatförändringarna och avskogningen står för nästan 20 procent av alla växthusgasutsläpp – mer än världens hela transportsektor. En effektiv skogsförvaltning kan stärka motståndskraften och anpassningskapaciteten inför klimatrelaterade naturkatastrofer, något som understryker vikten av att integrera skogsbaserade åtgärder i nationella strategier för katastrofriskreducering. Minskning av utsläppen från avskogning och skogsförstörelse samt bevarande av skog, hållbara skogsbruk och utökad lagring av kol i skogen (REDD+) kommer att vara centralt i de globala insatserna för att bekämpa klimatförändringarna. De 25 länderna med störst trädtäckning har samtliga inkluderat skogsrelaterade begränsningsåtgärder (minskad avskogning och skogsförstörelse, beskogning, utökad lagring av kol i skogen, skogsbevarande och skogsjordbruk) i sina nationellt lämpliga begränsningsåtgärder och nationellt fastställa bidrag.

FIGUR 6 TRENDER INOM SKOGSFÖRVALTNING FÖR MARKSKYDD OCH UTHÅLLIG VATTENHUSHÅLLNING, EFTER SKOGSTYP

Se diagrammet i engelska versionen på sidan 15 under följande länk:

<http://www.fao.org/publications/sofo/en/>

FIGUR 8 PROCENTANDEL HUSHÅLL SOM FÖRLITAR SIG PÅ BRÄNNVED FÖR MATLAGNING

Se diagrammet i engelska versionen på sidan 16 under följande länk:

<http://www.fao.org/publications/sofo/en/>

Kvalitativa faktaunderlag tyder på att skogar och träd även på betydande sätt bidrar till målen för hållbar utveckling genom den informella sektorn, skogsjordbruk, en starkare ställning för kvinnor, hållbar vattenförvaltning, turism, hållbara städer, anpassning till klimatförändringarna och genom att motverka markförstöring och förlust av den biologiska mångfalden. Den naturbaserade turismen växer t.ex. tre gånger snabbare än turistbranschen som helhet och utgör idag ungefär 20 procent av den globala marknaden. Grönområden och trädäckning får en allt större plats i stadsplaneringen, och studier visar på en koppling till lägre nivåer av både fetma och brottslighet, även om det fortfarande är svårt att mäta och utvärdera sådana nyttoeffekter. Mot bakgrund av den växande urbaniseringen och klimatförändringarna bör utformning, planering och förvaltning av grönområden, inbegripet skogar och träd, integreras i stadsplaneringen i ett tidigt skede. Skogars och träds funktion bör speglas i policyer för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna.

Ruta 20 NATURBASERAD TURISM I COSTA RICA - SPENDERADE BELOPP

Costa Rica ses som världsledande inom ekoturism. 2016 tog man emot 2,9 miljoner turister som inte var bosatta i landet, och dessa spenderade i genomsnitt 1 309 amerikanska dollar (USD) per person. Enligt uppgifter från Costa Ricas turistråd angav 66 procent av besökarna ekoturismen som ett huvudskäl till att besöka landet. Spenderade belopp under 2016 som åtminstone delvis hänför sig till naturbaserad turism beräknas därför uppgå till 2,5 miljarder USD (baserat på 2,9 miljoner besökare x 1 309 USD/besökare x 0,66), vilket utgör 4,4 procent av Costa Ricas BNP.

2015 besökte närmare 1 miljon turister som inte var bosatta i landet skogsskyddsområden. Baserat på hur mycket besökarna i genomsnitt spenderar ger detta vid handen att sammanlagt 1,31 miljarder USD (motsvarande 2,5 procent av Costa Ricas BNP) spenderas på besök i skogsskyddsområden. Detta är dock en högsta uppskattning eftersom även andra platser kan ha besökts. Dessutom besökte 0,9 miljoner av landets egna invånare skogsskyddsområden.

KÄLLA: ICT, <http://www.ict.go.cr/en/statistics/tourismfigures.html>.

Att man tar upp jordbruket och skogarna gemensamt vid utformandet av nationella utvecklingspolicyer är centralt för att målen för hållbar utveckling ska kunna uppnås. Ett hållbart jordbruk behöver skogar som är välmående och produktiva. Skogar och träd bidrar till ett hållbart jordbruk genom att till exempel stabilisera marken och klimatet, reglera

vattenflöden och ge skugga, skydd och en livsmiljö för pollinatörer och rovdjur som naturligt skyddar jordbruket mot skadedjur. När skogar och träd tillåts vara en del av jordbrukslandskapet kan detta öka produktiviteten inom jordbruket. De bidrar också till att trygga livsmedelsförsörjningen för hundratals miljoner människor, för vilka de är viktiga källor till livsmedel, energi och inkomst under svåra tider.

Genom att stärka de rättsliga ramar som erkänner och säkerställer lokalsamhällets och småbrukares rättigheter till tillgång till skogar och träd går det att i hög grad förbättra möjligheterna att uppnå två av världens primära mål – att avskaffa fattigdomen och åstadkomma hållbarhet. Globalt sett har 1,5 miljarder lokal- och ursprungsbefolkningar tryggade rättigheter till skogsresurser genom samhällsbaserade nyttjanderätter. Det finns betydande fördelar med att ge lokalbefolkningar med traditionella kunskaper möjligheten att påverka beslutsfattandet på sätt som bidrar till målen för hållbar utveckling. Med tydliga och tryggade rättigheter är det mer troligt att befolkningen ser skogsförvaltning ur ett mer långsiktigt perspektiv eftersom man vet att det är fördelaktigt för dem eller för deras efterkommande. I kapitel 3 belyses Nepals långa historia av lokalsamhällsbaserad skogsförvaltning, en metod som anammats i många andra länder, i synnerhet i Asien och Latinamerika. Om osäker nyttjanderätt är ett centralt problem kan ett ramverk som FAO:s frivilliga riktlinjer för en ansvarsfull styrning och förvaltning av mark-, fiske- och skogsrättigheter vara ett sätt att skapa visshet. Inför framtiden behöver vi dra lärdom från framgångsrika erfarenheter från lokalsamhällesbaserad skogsförvaltning och konstatera vikten av vetenskapligt och tekniskt stöd, fortbildning, kapacitetsuppbyggnad, marknadstillträde, tillgång till marknadsinformation och tillräckliga ekonomiska resurser samt behovet av tydlighet vid fastställandet av olika parters rättigheter och skyldigheter. Alla dessa åtgärder kommer att behöva vidtas om skogsgröna vägar till hållbar utveckling ska kunna stärkas.

RUTA 5 SÄKRAD RÄTT FÖR HÖGRE INKOMST FRÅN SKOGAR I INDIEN, GUATEMALA OCH MEXIKO

I Indien lyckades år 2009 byn Mendha Lekha i distriktet Gadchiroli i delstaten Maharashtra med stöd av 2006 års lag om skogsrättigheter (2006 Forest Rights Act) säkra lokalsamhällets rätt till skogen. Därefter utarbetade byn en skogsförvaltningsplan och tog över den bambuhandel som tidigare hade letts av skogsmyndigheten. Mendha Lekhas intäkter från försäljning av bambu mellan 2011 och 2014 uppgick till 150 000 USD. Intäkterna användes för att ge skördearbetare löner som låg högre än skogsmyndighetens nivåer, och vinsten användes för olika byutvecklingsprojekt och sociala välfärdsåtgärder (Centre for Civil Society, 2015).

I Guatemala förvaltar skogsbruksföretag som ägs av lokalsamhällen mer än 420 000 hektar mark inom biosfärreservatet Reserva de la Biosfera Maya, med stöd från icke-statliga organisationer, givare och offentliga organ. Guatemalas regering gav varje företag skogskoncessioner. Inom ett år (från oktober 2006 till september 2007) hade de genererat 4,75 miljoner USD från försäljning av

certifierat virke och 150 000 USD från icke-träbaserade skogsprodukter. Sysselsättningen inom skogsbruksföretagen gynnade mer än 10 000 personer direkt och 60 000 personer indirekt. De anställdas löner var dessutom mer än dubbelt så höga som en vanlig lön (WRI, 2008).

Konstitutionella reformer i Mexiko 1992 innebar att lokalsamhällets rätt till sina skogar erkändes fullt ut (annat än genom försäljning av mark). 1997 inleddes ett omfattande offentligt program för att hjälpa samhällen att utveckla skogsbaserade företag. Mer än 2 300 lokalsamhällen förvaltar idag sina skogar för virke och skapar avsevärda inkomster för lokalsamhällen och hushåll. Många lokalsamhällen har idag kompetens att hantera komplexa industriella verksamheter, är konkurrenskraftiga internationellt och exporterar trävaruprodukter till USA. Vinsterna investeras i utbildning för barnen och målet är att få fram en framtida generation universitetsutbildade ledare från lokalsamhällena (Consejo Civil Mexicano para la Silvicultura Sostenible, 2014).

Studier från centrala och södra Quintana Roo visar att produktion och bearbetning av virke skapar intäkter och på så sätt erbjuder familjer i lokalsamhällen med rätt till skogar en väg ut ur fattigdomen (Ellis m.fl., 2015).

Tillgång till mark, resurser och investeringar i och omkring skogar kan göra kvinnor, ungdomar och andra landsbygdsföretagare till krafter för förändring i omvandlingen mot en hållbar värld.

Att stärka nyttjanderätten är en möjlighet att främja en mer jämställd tillgång till skogar och träd och uppmuntrar också till en långsiktig och hållbar skogsförvaltning. Studier lyfter fram kvinnornas roll som entreprenörer, särskilt inom den informella sektorn, och deras ledarskapsroller inom lokalsamhällesbaserad och deltagandebaserad skogsförvaltning. De ungas företagsamhet och initiativkraft är precis lika viktig för sektorns framtid. Investeringar i utbildning, kapacitetsuppbyggnad och utveckling av producentorganisationer kan få ungdomar att inse värdet i att leva av skogen och motstå osäkerheten med att migrera. Investeringar i den informella sektorn genom att den ekonomiska aktiviteten ökar, arbetsvillkoren förbättras och en mer hållbar syn på skogsförvaltning främjas kan ha en positiv inverkan som når från skog till jordbruk och från by till stad. Ekonomiska incitament till småbrukare och lokalsamhällen för att förvalta träd i skogsmark visar sig sannolikt lönsamt.

RUTA 14 KVINNORS SÄKRADE NYTTJANDERÄTT TILL SKOGSMARK I NEPAL

Det finns 6,61 miljoner hektar skogsmark i Nepal. Ungefär 25 procent av denna yta förvaltas som lokalsamhällesbaserat skogsbruk vilket gynnar cirka 35 procent av den totala befolkningen på 29 miljoner människor. Sammanlagt finns det mer än 19 000 grupper som bedriver sådant skogsbruk, och av dessa består 1 072 enbart av kvinnor (Nepals regering, 2017). Fram till 2009 hade män i egenskap av familjeöverhuvud rättigheter till skogsmark genom medlemskap i grupper för brukare

av lokalsamhällesbaserade skogsbruk. Det nuvarande regelverket tillåter gemensamma medlemskap för gifta par, och 50 procent av alla beslutsfattande befattningar är förbehållna kvinnor (MOFC, 2008). Som en följd av detta policyregelverk ingår redan 62 032 kvinnor i beslutsfattande organ i grupper för lokalsamhällesbaserat skogsbruk, vilket utgör cirka 30 procent av befattningarna (Pathak, 2016). I vissa fall har kvinnor de facto säkerställt rättigheter till skogsmark efter att männen har flyttat iväg från området (Giri och Darnhofer, 2010, Djoudi och Brockhaus, 2011).

På det hela taget anses Nepals policy för lokalsamhällesbaserat skogsbruk vara en av de mest progressiva eftersom den ger kvinnor samma rättigheter som män vad gäller förvaltning och nyttjande av lokalsamhällets skogar. Skogsbruksgrupper som endast består av kvinnor har dessutom visat på många framgångsrika resultat.

En positiv och möjliggörande miljö är avgörande för att få den privata sektorn intresserad av verksamhet som främjar hållbarhet. Både den formella och den informella skogssektorn innehåller ett stort antal små- och mikroföretag, och på andra sidan av skalan finns ett antal mycket stora företag. För de mindre företagen är prioriteringarna ofta utbildning för att förbättra markförvaltningsmetoderna, främjande av skogsjordbruk, utveckling av producentorganisationer, bättre marknadstillträde och tillgång till lämpliga finansieringsformer. För de större företagen kan det finnas ett behov av att ta itu med möjliga investeringshinder, vilka ofta är relaterade till ekonomi eller infrastruktur. Ingripande policyåtgärder kommer sannolikt att omfatta en blandning av regleringsmetoder och incitament för att skapa deltagande i aktiviteter som inte nödvändigtvis täcks av marknaden, som ekosystemtjänster och hållbar skogsförvaltning. Samtidigt kommer det att vara viktigt att ta itu med möjliga investeringshinder och ta bort drivkrafter bakom kalhuggning. Partnerskap med den privata sektorn kommer att vara centrala för att utveckla privata initiativ för styrning, som till exempel frivilliga certifieringsprogram och åtaganden om noll avskogning inom leverantörskedjor.

RUTA 13 KVINNOR INOM SHEABRANSCHEN I VÄSTAFRIKA

2008 exporterade de åtta länderna i Västafrika 350 000 ton sheasmör till ett värde av 87,5 miljoner USD (2008 års priser). Cirka 4–5 miljoner kvinnor uppges vara sysselsatta med insamling, bearbetning och marknadsföring av sheanötter och sheasmör. Dessa kvinnor genererar cirka 80 procent av sina inkomster genom detta arbete (Ferris m.fl., 2001, citerat i FAO, 2011a).

Utöver ökade inkomster och ökad sysselsättning för kvinnor har branschen gett kvinnorna bättre möjligheter och kunskaper om att tillföra mervärde till sheaprodukter. Med stöd av Förenta staternas byrå för internationell utveckling (USAID) och den nederländska organisationen ICCO har organisationen Global Shea Alliance sedan 2013 utbildat över 51 000 kvinnliga sheasamlare om de bästa metoderna för kvalitativ bearbetning och lagring av

sheakärnor. Under samma period har även över 28 000 kvinnor, tillhörande 880 kvinnogrupper, kopplats samman med köpare och slutit avtal om cirka 1 945 miljoner ton sheakärnor.

KÄLLA: <http://www.globalshea.com/news/past/140/Success-Story-Empowering-the-West-African-Shea-Industry->.

För att förverkliga den historiska ambitionen att avskaffa hunger och fattigdom och genomföra en förändring mot en hållbar värld förväntas inom Agenda 2030 att fackministerier förändrar sina arbetssätt och samordnar policyer inom regeringen.

Om det ska gå att åstadkomma en hållbar utveckling måste initiativ om skogar, jordbruk, livsmedel, markanvändning, landsbygdsutveckling och nationell utveckling samordnas i framtiden. Även om de pådrivande faktorerna varierar betydligt mellan olika länder och regioner måste beslutsfattare inse behovet av att hantera avvägningar och ta fram konkreta åtgärder för att bättre samordna multipla mål och incitamentsstrukturer. Denna helhetssyn är central för framsteg mot att uppnå målen för hållbar utveckling. Att inrätta genomförandeplattformar för målen för hållbar utveckling som består av nyckelsektorer inom användning och förvaltning av naturresurser är ett sätt att hantera sektorövergripande samordning och komma till rätta med svårigheter inom regeringar med fackministerier och fackorgan med separata anslag av medel och olika former för ansvarsutkrävande. Genomförandeplattformar för målen för hållbar utveckling skulle sammanföra olika ministerier och offentliga organ med andra centrala aktörer genom dialog och samordnade åtgärder, med fokus på att uppnå målen för hållbar utveckling, dra nytta av synergier, kartlägga och ta itu med hinder för förändring och följa framsteg. 🌱

LANDSTUDIER – FRAMGÅNGAR OCH BEGRÄNSNINGAR

Burkina Faso, Guatemala, Italien – regionen Toscana, Nepal

Inte inkluderat i översättningen – se den engelska versionen:

<http://www.fao.org/publications/sofo/en/>